

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z *Wiednia* d. 12. *Lipca*. —

Podług listu gabinetowego N. Pana z dnia 8. *Lipca* b. r. do C. K. pierwszego W. Ochięcia na Trautmansdorffie Weinsberga, raczył Monarcha na uwolnione miejsce Król. Węgierskiego Nadwornego Kanclerza najłaskawiej mianować C. K. Ministra Skarbu i J. Kamery Nadwornęj Prezydenta Hrabiego Nadazdy, a to w dowód Swoiego upodobania z ważnych przez tegoż dla kraiu sprawowanych urzędów i szczególniej jego przychylności do dostojnego Cesarzkiego domu.

N. Pan najwyższem Swoiém postanowieniem w *Lambach* z d. 17. *Czerwca* b. r. raczył Sekretarza Nadwornego C. K. Powszechnęj Kamery Nadwornęj, *Maxymiliana Kawalera Otto Ottenfelda*, z uwagi na jego szczególne zasługi w zarządzie pocztowym, mianować Dyrektorem C. K. poczty wozowęj, ze stopniem i tytułem C. K. Radey rządowego, wraz z pensją trzech tysięcy *ZłR*.

C. K. połączone Kancellaria Nadworna uwolnione w *Galicyi* miejsce Kommissarza Cyркуłowego pierwszej klasy przez mianowanie *Franciszka Kraussa* Sekretarzem Gubernialnym, nadała *Karolowi Kawaleroowi Gersch* Kommissarzowi drugiemu Cyркуła *Rzeszowskiego*, a uwolnione miejsce przeto mianowanie Kommissarza Cyркуłowego drugiej klasy *Kommissarzowi Stanisławowi Czabinay*, a trzecie miejsce Kommissarza Cyркуłowego Gubernialnemu *Konceptiście Franciszkowi Bogdany*.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Podług wiadomości z *Londynu* z d. 1. *Lipca* zaszła rewolucya w *Walency*, najznakomitszém mieście Departamentu *Venezueli* w *Kolumbii*. *Jenerał Paez* jest głową teyże; ma ona za cel zaprowadzić systemat federacyyny dla Rządu *Kolumbijskiego*.

Stosownie do uchwały Kongresu zniżyła *Rzeczpospolita Meksykańska* cło wchodowe od towarów europejskich, które pierwęj w prze-

cięciu 75 procentu wynosiło na 50 procentu blisko, a zatem zmniejszyła takowe więcey iak o trzecią część.

Brazyliia.

O powstaniu przeciwko Rządowi w prowincyi *Para* w *Brazylii* północney zawierają gazety angielskie następujący wyimek z listu prywatnego z *Para* z d. 10. *Maja*: »Niezmierne iestesny tu potrwożeni z powodu rewolucyi, która wybuchła w *Camota* (nad rzeką *Tocantin* czyli *Gram Para*), albowiem tameczne Władze ogłosiły się przeciwko Rządowi Cesarzskiemu. Znajdujący się tamże Europeyzykowie czynili co można, aby rewolucyją utłumić; atoli na nie-szczęście liczba ich była za mała, i wszyscy od buntowników poginęli! Zaraz po odebraniu tey wiadomości wysłano woysko przeciwko buntownikom, lecz to poniosłszy klęskę, całkiem zostało zniszczone lub wzięte w niewolę. Teraz wyruszyć ma znowu inne woysko, lecz obawiam się, aby niepomyślny skutek pierwszey wyprawy nie miał złego wpływu na drugą. Tuteysze miasto w skutek złych nowin w wielkiem jest zamieszaniu, i najznakomitsi kupcy zabierają się do wyjazdu, częścią do *Lizbony* i *Oporto*, częścią do *Francyi*, *Anglii* i *Zjednoczonych Stanów*. *Portugalczykowie* istotnie nie są tu bezpieczni, albowiem (choć i niemasz ieszcze o tem pewności) wszystko zdaie się, że ztąd iest kierowane, i nikt nie może wiedzieć, iak się to zakończy, szczególniej iezli *Kolumbia* wspierać będzie stronictwo republikańskie. Są powody do wierzenia, że z tamąd wysłano tutaj *Emissaryuszów*. Lud na prowincyi uważa *Rzeczpospolitę* za naydoskonalszą formę Rządu, a nawet ci, którzy swoiego imienia podpisac nie iesią, myślą o sobie, że byliby zdolnymi do sprawowania urzędu Prezydenta *Rzeczypospolitey*! — Jeżli za miesiąc nie zobacze istotnie pomyslnęj odmiany, tedy tu bawić więcey nie będą.«

Portugalia.

Cesarz *Jegomość* wydał następujące dekrety, które ogłoszone zostały w *Rio-de-Janeiro*:

Dekret I.

Zważając, iak iest odpowiadającym dobru

)(

Monarchii Portugalskiej i szacunkowi należącemu się postanowieniom Królewskim, aby Rejencya postanowiona przez Mego dostojnego Ojca Króla Jmci Jana VI. wiekopomnej pamięci, d. 6. Marca r. b., trwała dalej, uznałem za rzecz stosowną potwierdzić rzeczoną Rejencyą, która rządzić będzie póki nie nastąpi zaprowadzenie nowej, mianowanej przeze Mnie w Konstytucyi, którą udzielał Królestwu Portugalskiemu. Rejencya w tym rozumieniu postanowienie Moje niech stara się wykonać.— W pałacu w Rio-de-Janeiro d. 26. Kwietnia 1826. Z podpisem J. C. M. jako Króla Portugalskiego.

Dekret II.

Chcąc Panowanie Moje znakomitę uczynić w dziejach Portugalii, okazując oraz, jakie są Moje zasady ludzkości, używać największych atrybucy Monarchy, postanowiłem udzielić amnestyą wszystkim Portugalczykom uwięzionym, lub pod sąd oddanym, skazanym na wygnanie, lub przesładowanym za opinie polityczne aż do daty niniejszego postanowienia Królewskiego; przebaczać oraz wszelkie zbiegostwa proste i skomplikowane, tudzież karę więzienia trzyletniego do kaidan, wywiezienie, lub więzienie w kraju i za granicą; podobnie przebaczam i tym, którymby do dokonania kary wyrokiem Sądowym oznaczony trzech lat jeszcze brakło, — iaktekolwiek być mogą ich wykroczenia. Rejencyi Królestwa porucza się wykonanie niniejszego postanowienia, i wydanie stosownych rozkazów do Władz wszelkich. — W pałacu w Rio de Janeiro dnia 27. Kwietnia 1826. Podpis iak wyżey-

Akt abdykacyji.

Dom PEDRO z bożey Łaski Król Portugalii i Algarvii, krajów zamorskich w Afryce, Pan Gwinei, nowych zdobycz, żeglugi i handlu w Etyopii, Arabii, Persyi i Indyi, i t. d. Wiadomo czynię wszystkim poddanym Moim Portugalskim: Uznawszy za rzecz niezgodną z interesem Cesarstwa Brazylskiego i Królestwa Portugalskiego, abym był dłużey Królem Portugalii i Algarvii z należącemi do nich krajami, a chcąc ile możności nieszczęśliwić te kraie; — uznałem za rzecz przyzwoitą, z własnego Mego natchnienia i z własnej woli, zrzec się i ustąpić wszystkich praw niezaprzeczonych, iakie mam do Korony i Monarchii Portugalskiej, tudzież do władzy naywyższej tychże Królestw, na osobę Moięy nayukochańszey, nayszacowniejszey, córki ulubioney Xiężniczki de Grand-Para Dona Maria de Gloria, aby iako Królowa panująca wladala niemi, nie zalezac od tego cesarstwa, i na mocy konstytucyi, która uznałem za dogodność postanowić, udzielić i zaprzysiężenie iey przez Moją *Carta de Lei* z d. 23. Kwietnia r. b. rozkazać: i nadto postanowi-

łem, oświadczyć, iż rzeczoną Córka Moja, panująca Królowa Portugalska, dopóty nie oddali się z Brazylji, dopóki urzędowey wiadomości, iż przysięgę na Konstytucyą wykonano, stosownie do Moiego rozkazu, i póki zaręczyny związku małżeńskiego, iakie chcę, aby Córka Moja zawarła z Moim nayukochańszym i nayszanowniejszym Bratem Dom Miguel, dokonane nie zostaną. Zrzeczenie się Moie i ustąpienie skuteczzione nie będzie, skoroby przeciw iednemu z tych dwóch warunków uchybiono. Dla tego rozkazuję wszystkim Władzom, do których należyć będzie zaiomość niniejszey Moięy *Carta de Lei*, aby ją kazali ogłosić, by postanowienie to Moie wiadome było wszystkim poddanym Moim Portugalskim; aby Rejencya wymienionych Królestw Moich w takowem rozumieniu kazala je wydrukować i ogłosić w sposobie nayautentyczniejszym, i aby ją w całej obszerności wykonano: mieć zaś będzie też samą moc, iak postanowienie wychodzące z Kancellaryi Stanu, choć nie tak się dzieje z powodu przeciwnego postanowienia, aby przez Kancellaryą nie przechodziło, którey w tym razie uznałem za rzecz przyzwoitą ująć przywileiu, tak, iżby ta wola Moja zostala obowiązująca, choć bez kontrasygnowania i innych formalności zwyczajnych, do których podobnie zdalo Mi się potrzebnem odstąpić. Dano w pałacu w Rio de Janeiro d. 2. Maia r. po nar. J. Ch. 1826. (podp.) KRÓL.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Gazeta Times z d. 23. Czerwca umieściła następujący list Lorda Cochrane do Baszy egipskiego Mehmeda Alego: Jaki bąc jest wasz sposób myślenia, wnosząc iednak z tego, że do służby lądowey i morskiej cudzoziemców przyznacie, że sobie prawo rościcie do budowania okrętów wojennych i do uzbraiania ich w krajach neutralnych, niemnię że z przywileiu tego korzystacie, że okręty parowe zakupiecie i okręty przewozowe pod banderą neutralną w zamiarze nieprzyjacielskim nymiecie, i naród, którego broń ottomańska dotychczas zawoiować nie mogła, uiarznić chcecie, wierzyć wypada, że się ucywilizowana i oświecensa część rodu ludzkiego pocieszy, gdy podobne wsparcie, iakie wy na nieszczęście otrzymacie, równie udziałem będzie męźnych, uciemiężonych Greków. Nadto pomoc wam udzielona, nie zupełnie dla was jest korzystna: dopóki nie będziecie zmuszeni przerwać lub zupełnie zaniechać nieludzkiego handlu niewolnikami chrześcianskimi i popelniania okrucieństw, plamiących charakter człowieka, dopóty poddani wasi pozostać koniecznie muszą barbarzyńcami, a każdy przyczyniac się powinien z radością do wy-

bawienia ich z takiego stanu. — W prawdę nie walczyło w nowszych czasach chrześcijaństwo z waszemi współwyznawcami o przedmioty religijne, jednakże nie jest jeszcze do tego stopnia obojętnem, iżby zimno patrzyć miało na bezprawia, jakie na chrześcijanach codziennie popełniacie. Wszakże z uczuciem tém nie łączy się żadna nieprzyjaźń, ani ku wam, ani ku waszemu narodowi; przeciwnie łączy się z niem życzenie usłużenia wam wszelkim innym sposobem z powinnością zgodnym, to jest, aby świat ucywilizowany wolny był od zakątu, ze nieczuły i nieludzki przykłada się do wytępienia całego narodu chrześcijańskiego, do uiarznienia go i do przeprowadzenia w służebnictwo, narodu, zwłaszcza pochodzącego od owych Greków, których geniusz umiejętności i sztuk i ustalił, i wznosił owe szlachetne pomniki i gmachy, których ani wieki, ani szkodliwsza jeszcze barbarzyńska ręka dotychczas nie zniszczyły, i które w porównaniu z nędznymi chatami waszych hord, wskazują wam wysokość, jakieście dosięgli, i niski stopień, na jakim niestety wasz naród zostaje, przywalony skutkami zabobonności i przemocy. Zaprawdę obszernie macie pole, na którym doświadczać możecie sił waszych, wspierając przemysł, sztuki i umiejętności, sprzyjając cywilizacji waszego narodu i stanowiąc prawa sprawiedliwe, bezpieczeństwo osób i własności ustalające, na których się opierać winna narodowa pomyślność wszystkich krajów. Gdybyście jednak powodowani żądzą sławy, kray wasz większymi nad wymienione, błogosławieństwem obdarzyć i wyżey sięgając, niemal do nadludzkich czynów wzniesić się chcieli, połączenie odległe oceanów i rozkazać, aby się obadwa końce kuli ziemskiej do siebie zbliżyły. Tak imię wasze będzie niesmiertelne a Egipt odzyska dawną wagę handlową, i Egipcjanie będą na ziemi najbogatszym i najszczęśliwszym Narodem. Jakże jest tamtey przeciwną, własność zdobywcy, władcy ludów, nikczemnych. Cieszyłoby nas, gdybyśmy wam, jako sprawcy wielkich i dobrych dzieł dopomagać mogli ale, hańbą jest ścierpieć terazniejsze działania wasze, a nikczemnością byłoby nie sprzeciwiać się nieczułym i odszczepieńskim synom neutralnych i chrześcijańskich Narodów, uwieczniającym barbarzyństwo dla obrzydłego zysku, ciągnionego z chrześcijan, z oczyzyny w obce kraje do niewoli wprowadzonych. Tym nikczemnym ludziom, rzucam z moiemi towarzyszami wojenną rękawicę. Pragniemy walczyć w nadziei, że iak wy, tak oni prawdziwe swoje pożytki i wasz błąd pierwey jeszcze poznacie, nim za późno będzie pomyśdź innym torem. Oddalcie się z świętęj ziemi Grecyi! Przestańcie niszczyć ogniem ten kray

i na pal wbić iego mieszkańców, zaprzestańcie rozpruwać żywota kobietom ciężarnym, rozcinać na kawałki ich dzieci i dopuszczać się ieszczegorszych czynów, które tak są okropne, że ich opowiadać nie można. Obdarcie wolnością niewolników chrześcijańskich i wstąpcie na prawą, oświaty godną drogę, a pomagając wam będziemy w waszych przedsięwzięciach, iak przyjaciele. Lecz ieszli iak dotychczas postępować będziecie, niechay pewne będą naszego oporu, gromady, zostających w waszych szeregach okropnych morderców. Bądźcie również przekonani, że wszystkie okręty, iakieśmy od narodów chrześcijańskich otrzymali, lub zakupili, żadnemu niepodpadną uszkodzeniu. Niech was doydzie słowo Pana, który nad wami panuje i które teraz ma być spełnione. »Biada tym co do Egiptu idą o pomoc.. A Pan wyciągnie rękę, aż się zachwieje ten, co pomaga, a upadnie ten, któremu pomagano i wszyscy zaginą razem.« (Jos. Rozd. 31.) Z iakiemże podziwieniem moglibyście użyć waszych ludzi i waszych skarbów, które teraz marnuiecie? aby sobie barbarzyńskiego następcę wychować i Egiptowi na przyszłość kaidany zapewnić, gdy końce ziemi zetknęły. — Takim sposobem imię wasze stanie się tym czasem gorzki kielich przepelnianie, który w końcu sami wychylić będziecie musieli. Powołani do wybawienia swoich braci, modlą się, abyście się do tego zastosowali co nakazuje rozum i ludzkość, abyście dla dobra rodu ludzkiego długo żyli, a będąc od przodków waszych oświecenszeni, abyście od nich byli równie więcej ludzkiem i sprawiedliwszym.« (Podp.) »Cochrane.«

Kuryer z d. 23. Czerwca, który powyższego listu udziela, dołączył następujące uwagi: Czytelnicy nasi na innem miejscu dzisiejszego numeru pisma naszego znajdą dowód sentymentalnego szalenstwa, w formie listu Lorda Cochrane do Mehameda Alego Baszy Egiptu. Dziennik poranny (Times) który miał to wyłączone szczęście tego wybornego płodu świata udzielić, zowie ie go »zaczynnym Dokumentem.« Dosyć nierozważni byliśmy sądząc, iż to jest niezgrabnym żartem; teraz gdy nas zapewniają, że jest prawdziwym, zaledwie wiemy iak się wyrazić mamy względem tey »szlachetney« otwartości serca. Niechcemy nazwać go nayprzewrotniejszą ramotą iaką kiedy napisano, albowiem sądziemy, że Komentarz naszego Kolegi podziwieniem zdjętego, przeczyłby mu słusznemu tego stopnia. Aby jednak z należytem uszanowaniem o tem mówić, rzeklibyśmy, iż zawiera nader uczące kazanie i prawdziwie maytków rozumowanie. Gdzie, i kiedy był napisany nie wiadać; nie opowiadał nam także iakim sposobem

przesłano go na miejsce swojego przeznaczenia, zapewne ruił pocztą. Basza czytając ten list zbudnie się i to szczególnie właściwem zastosowaniem tekstu biblijnego, który, iak nasz stwierdzi Kolega, tak szczęśliwie został wybrany. « Spodziewać się trzeba, że Basza zaopatrzy się w kieszonkową edycją biblii, aby przywieziony text zaraz mógł wynaleść. »Jeżeli,« mowi nasza Kolega, Mehamed Ali Basza niebędzie zważał na to Poselstwo mądrości i przestrogi, wtedy mowi mąjtek Angielski, «ia i moi towarzysze rzucamy wojenną rękawicę i wyżywamy go do boju!« Ja i moi towarzysze! Któż jest ten »Ja« a któż iego Towarzysze?« i takież to szaleństwa z powagą udzielane są świata! Cały ten dokument »mowią« jest mistrzowskiem dziełem wolnym od namietności i żądzy panowania. « Używając mowy parlamentowey, przekładamy opuścić wszystkie słowa po dziele mistrzowskiem, i natomiast iako dodatkowe położyć — »ciarletaństwo i szaleństwo.

O układach poprzedzających wyprawę awanturniczego Admirala ogłoszono co następuje. Pierwszym warunkiem przedsięwzięcia swojego zastrzegł sobie Lord Cochrane summe 35,000 funt. szterl. iako wynagrodzenie za swoją pracę. Komitet Grecki nieważył się jednak wypłacić pieniędzy do rąk Lorda; i dla większego bezpieczeństwa złożono ie u Sir Francis Burdeta. Na mocy wyraźney umowy, którą Komitet z Lordem Cochranem zawarł, pomieniona summa, niestanie się iego własnością wrzęd aż w dniu przybycia iego na morze Lewanckie.

Globe and Traveller z d. 28. Czerwca wyraża: »List Lorda Cochraha do Baszy Egiptu posłał Lord swojemu krewnemu, który go ogłosił. Lord ten podług wyrażenia się do przyjaciół swoich nie zdaie się powątpiewać o pomysłnym skutku swojego przedsięwzięcia. Okręt parowy, który z sobą wziął, opatrzony jest w tym celu lanami szesdziesięcioosmiofuntowemi działami.

W Napoli di Romania jest mnóstwo zapasów wojennych, broni i t. p. Amunicya ta ładowaną była na okręty przeznaczone do Nowego Yorku, poczem przelożoną została na inne okręty, które ją zawiozły do Napoli, aby podeyć rozkazy Gabinetowe przeciwko wyprowadzaniu amunicyi wydane.

Lord Cochrane nie płynie prosto do Grecyi. Zapewne uda się do iakiego portu morza srodziemnego, gdzie zbierze się większa część iego wyprawy.

Jenerał Lallemand miał również wniść w służbę Grecyi. Ma ón znaczne fundusze do swozarządzenia, i trudni się kupnem dwóch fregat w Zjednoczonych Stanach. Sądzą, że Jenerał ten ze swoimi towarzyszami skutecznie podróż swoje przed koncem lata przez morze atlantyczne.

Względem odjazdu Lorda Cochraha do Grecyi zawiera Francuzka Gazeta następujące podanie: »Lord Cochrane zebrał swoją eskadrę, złożoną z ośmiu wojennych okrętów, z których kilka opatrzonych jest straszneimi sześćdziesiąt-osmiofuntowemi działami podług urządzenia Perkiusa, pod przyładkiem S. Wincentego, gdzie nieiakis czas krążył. Okręt »Wytrwałosc«, na którym się Lord znajduje, jestto okręt parowy o 400 beczkach. Spodziewa się ón, iż między d. 25. Czerwca i Lipca stanie na morzu Greckiem.

Times z d. 29. z. m. donosi: »Dowiedziemy się z *City*, że dwóch ludzi trudniących się Turreckimi i Egipskimi sprawami, z których jeden użyty był do zaopatrzenia w żywność Turreckich, podczas gdy drugi kupił dla Baszy Egipskiego okręt parowy »Londyn Engineers«, swoim i wielu swoich przyjaciół imieniem podali P. Kanningowi prośbę, aby Lorda Cochraha wstrzymał od wystąpienia przeciwko Turkom i położył areszt na amunicyją przeznaczoną na iego potrzebę. — Fregata *Gazelle*, zbudowana w Anglii dla Baszy Egiptu, została w d. 27. Czerwca w kawiarnt Lloyd za 3 procentu zabezpieczoną. Dwie fregaty Francuzkie zastaniać ją będą w podróży z Marsylii do Alexandrii. Gwiazda czyni uwagę, że assekurancy tym sposobem nie są na wielkie niebezpieczeństwo wystawieni.«

List z Alexandrii z d. 12. Maia donosi o przybyciu Sir Hudsona Löwe do tego portu. Pojechał ón zaraz przez Kair do Indyi Wschodnich.

Na giełdzie Londynskiej różne były w d. 27. Czerwca wieści w obiegu, które zły skutkiem miały na kurs papierów. Najważniejsza dotyczyła się handlu i rękodzieł, który, iak twierdzono, nie jest naylepszy. Słychać, że wielu właścicieli fabryk usunęło się od swoich zatrudnień. Mówiono także o powstaniu w północnych prowincyjach Brazylji i o mających nastąpić bankructwach. Wiele tych wieści może być wynalazkiem spekulantów giełdowych. Papiery ustalone otworzono za gotowiznę 79 0/8, 3/4, późniey spadły na 79 1/4, a w końcu giełdy stały 79 1/2. Na targu zagranicznym pieniężnym wielki ruch panował, i skwapliwie wyglądano likwidacyi. Meksykańskie 6procentowe papiery z 55 na 53 1/2 spadły, a Rumunbyskie z 37 na 36 1/4.